

Bibliografia

Teksty i opracowania źródłowe

I.1 Okres grecko-rzymski

1. Ammianus Marcellinus, *Dzieje rzymskie* (przeł. I. Lewandowski), t. I–II, Prószyński i S-ka, Warszawa 2001
2. Arystoteles, *Fizyka* (przeł. K. Leśniak), PWN, Warszawa 1968
3. Arystoteles, *Metafizyka* (przeł. K. Leśniak), PWN, Warszawa 1983
4. Arystoteles, *Polityka* (przeł. L. Piotrowicz), Ossolineum, Wrocław 2005
5. Cezar, *O wojnie domowej* (przeł. J. Parandowski), Czytelnik, Warszawa 1990
6. Cezar, *Wojna galijska* (przeł. E. Konik), Ossolineum, Wrocław 2004
7. Cyceon, *Pisma filozoficzne* (przeł. W. Kornatowski), t. 1-4, PWN, Warszawa 1960-63
8. Cyceon, *Wybór listów* (przeł. G. Pianko), Ossolineum, Wrocław 2004
9. Cyceon, *Wybór pism naukowych* (przeł. K. Wisłocka-Remerowa), Ossolineum, Wrocław 2006
10. Cyceon, *O państwie*, (przeł. I. Żółtowska), Antyk, Kęty 1999
11. Cyceon, *O prawach* (przeł. I. Żółtowska), Antyk, Kęty 1999
12. Kumaniecki K. (oprac.), *Literatura rzymska. Okres cyceonoński*, PWN, Warszawa 1977 (wybór)
13. Platon, *Dialogi* (przeł. W. Witwicki), Antyk, Kęty 1999
14. Platon, *Hippiasz Mniejszy, Hippiasz Większy, Ion* (tłum. W. Witwicki), PWN, Warszawa 1958
15. Platon, *Państwo* (przeł. W. Witwicki), Antyk, Kęty 2001
16. Platon, *Prawa*, (przeł. W. Witwicki), Antyk, Kęty 2001
17. Platon, *Protagoras* (tłum. W. Witwicki), PWN, Warszawa 1958
18. Polibiusz, *Dzieje, t. I-II* (przeł. S. Hammer), Ossolineum, Wrocław 1957-1962
19. *Scriptores Historiae Augustae, Historycy Cesarstwa Rzymskiego: żywoty cesarzy rzymskich od Hadriana do Numeriana* (przeł. H. Szelest), Czytelnik, Warszawa 1966
20. Swetoniusz Trankwillus G., *Żywoty Cezarów*, (przeł. J. Niemirska-Pliszczyńska), Ossolineum, Wrocław 2004
21. Tacyt, *Dzieła* (przeł. S. Hammer), Czytelnik, Warszawa 2004 (zawiera *Roczniki, Dzieje, Germania, Żywot Juliusza Agrykoli, Dialog o mówcach*)
22. *Trzej satyrycy rzymscy: Horacy, Persjusz, Juwenalis* (wybór tekstów; przeł. J. Czubek, J. Sękowski), PIW, Warszawa 1958
23. Tukidydes, *Wojna peloponeska* (przeł. K. Kumaniecki), Ossolineum, Wrocław 1991
24. Zosimos, *Nowa historia* (przeł. H. Cichocka), PAX, Warszawa 1993.

I.2 Okres chrześcijański. Ojcowie Kościoła

1. Ambroży z Mediolanu św., *Listy* (przekł. P. Nowak), tom I-II, Kraków 1997, 2003; Biblioteka Ojców Kościoła (BOK)
2. Ambroży św., *Mowy* (przekł. J. Czuj), Poznań 1939; Pisma Ojców Kościoła (POK)
3. Augustyn św., *De doctrina christiana. O nauce chrześcijańskiej* (przekł. J. Sulowski), PAX, Warszawa 1989
4. Augustyn św., *Dialogi i pisma filozoficzne, t. I-IV* (przekł. zbiorowy), PAX, Warszawa 1953-1954
5. Augustyn św., *O państwie Bożym, t. I-II* (przekł. W. Kornatowski), PAX, Warszawa 1977
6. Augustyn św., *O procesie Pelagiusza* (tłum. i oprac. K. Obrycki), WAM, Kraków 1999
7. Augustyn św., *O Trójcy Świętej* (przekł. M. Stokowska), Znak, Kraków 1996
8. Augustyn św., *Wyznania* (przekł. Z. Kubiak), Znak, Kraków 1994
9. Boecjusz, *O pociechach filozofii i in.* (tłum. i oprac. T. Jachimowski), Poznań 1926. POK
10. Drabina J. (red.), *Chrześcijaństwo starożytne (do roku 313). Wybór tekstów źródłowych*, Wydawnictwo UJ, Kraków 1983
11. Euzebiusz z Cezarei, *Historia kościelna. O męczennikach palestyńskich* (przekł. A. Lisiecki), WAM, Kraków 1993 (reprint z 1924; Fiszer i Majewski)
12. Gładyszewski L., Małunowiczówna L. (oprac.), *Starożytne teksty chrześcijańskie, t. I-II*, KUL, Lublin 1976, 1978
13. Ireneusz z Lyonu św., *Zdemaskowanie i odparcie fałszywej gnozy* (przekł. M. Michalski); w: *Antologia literatury patrystycznej, t. I-II*, PAX, Warszawa 1975, 1982
14. Jan Chryzostom św., *Mowy przeciwko judaizantom i Żydom; Przeciwko Żydom i Hellenom* (tłum. oprac. J. Iluk), WAM, Kraków 2007
15. Jordanes, *O pochodzeniu i czynach Gotów. Gethica*; w: Zwolski E., *Kasjodor i Jordanes. Historia gocka czyli scytyjska Europa*, KUL, Lublin 1994
16. Manzanares C.V., *Pisarze wczesnochrześcijańscy. Mały słownik*, Verbinum, Warszawa 2001
17. Michalski M. (red.) *Antologia literatury patrystycznej, t. I-II*, PAX, Warszawa 1975, 1982
18. Orygenes *O zasadach*, (przekł. S. Kalinkowski), WAM, Kraków 1996
19. Orygenes, *Przeciw Celsusowi* (przekł. S. Kalinkowski), ATK, Warszawa 1986
20. Pietras H. (oprac.), *Dokumenty Soborów Powszechnych, t. 1. Nicea I, Konstantynopol I, Efez, Chalcedon, Konstantynopol II, Konstantynopol III, Nicea II (325-787)*, Wyd. WAM, Kraków 2001
21. Pietras H. (oprac.), *Dokumenty Synodów od 50 do 381 roku*, Wyd. WAM, Kraków 2006
22. Pietras H. (red.), *Starożytny Kościół. Tablica chronologiczna. Słownik osób i dzieł. Mapa*, Wyd. WAM, Kraków 2006
23. Starowieyski M., *Słownik wczesnochrześcijańskiego piśmiennictwa Wschodu*, PAX, Warszawa 1999

24. Stawiszyński W., *Bibliografia patrystyczna 1901-2004: polskie tłumaczenia tekstów starochrześcijańskich pierwszego tysiąclecia*, Homini, Kraków 2005
25. Szymusiak J.M., Starowieyski M., *Słownik wczesnochrześcijańskiego piśmiennictwa*, Poznań 1971
26. Tertulian, *Apologetyk* (tłum. i oprac. J. Sajdak), Poznań 1947. POK
27. Tertulian, *Wybór pism*, t I-II w: *Pisma Starochrześcijańskich Pisarzy* (oprac. W. Myszor, E. Stanula, K. Obrycki), t. V, XXIX, ATK, Warszawa 1971, 1983

I.3 Średniowiecze i czasy nowożytne

1. *Akt Konfederacji Generalnej Warszawskiej 1573*, w: Archiwum Główne Akt Dawnych – Dokument; Polska.pl
2. Anonim tzw. Gall, *Kronika Polska* (przekł. R. Grodecki), Ossolineum, Wrocław 1965
3. Anzelm św., fragmenty w: T. Grzesik, *Anzelm z Canterbury*, WP, Warszawa 2004
4. Bacon F., *Novum Organum* (przekł. J. Wikarjak), PWN, Warszawa 1955
5. Bacon F., *Nowa Atlantyda* (przekł. W. Kornatowski), Alfa, Warszawa 1995
6. Benedykt z Nursji św., *Reguła; Święty Grzegorz Wielki, Dialogi. Księga Druga* (przekł. A. Świderkówna) Wyd. Benedyktynów, Kraków 1994
7. Bodin J., *Sześć ksiąg o Rzeczypospolitej* (przekł. R. Bierzanek, Z. Izdebski, J. Wróblewski), PWN, Warszawa 1958
8. Buśko C. i in. (red.), *Procesy lokacyjne miast w Europie Środkowo-wschodniej*, WUW, Wrocław 2006
9. *Codex picturatus Balthasaris Behem. Miniatury z Kodeksu Baltazara Bohema* (w fot. J. Podleckiego; z tekstem M. Fabiańskiego), Karpaty, Kraków 2000
10. Descartes R., *Rozprawa o metodzie* (tłum. T. Boy-Żeleński), PWN, Warszawa, 1993
11. *Dictatus papae* w tłum. Jana Żuławińskiego (tekst zamieszczony w Internecie)
12. Einhard, *Życie Karola Wielkiego* (przeł. J. Parandowski), Ossolineum, Wrocław 1950
13. *Europa w średniowieczu. Wybór źródeł do historii powszechnej średniowiecza* (oprac. G. P. Bąbiak, J. Kaliszuk), Pułtusk 1996
14. Fijałkowski P. (oprac.), *Dzieje Żydów w Polsce. Wybór tekstów źródłowych XI-XVIII wiek*, ŻIH, Warszawa 1993
15. *Gminy żydowskie w dawnej Rzeczypospolitej. Wybór tekstów źródłowych* (opr. i tłum. A. Michałowska, Warszawa 2003
16. Grotius H., *Trzy księgi o prawie wojny i pokoju, t. I-II* (przekł. R. Bierzanek), PWN, Warszawa 1957
17. Hobbes T., *Lewiatan czyli materia, forma i władza państwa kościelnego i świeckiego* (przekł. Cz. Znamierowski), PWN, Warszawa 1954
18. Jung E. (oprac.), *Wszystko to ze zdziwienia. Antologia tekstów filozoficznych z XIV wieku*, PWN, Warszawa 2000
19. *Księga inkwizycji. Podręcznik napisany przez Bernarda Gui*, wst. P. Seifert, przekł. M. Pawlik, J. Zychowicz, WAM, Kraków 2002

20. Locke J., *Dwa traktaty o rządzie* (przeł. Z. Rau), PWN, Warszawa 1992
21. Locke J., *List o tolerancji* (przeł. L. Joachimowicz), PWN, Warszawa 1963
22. Machiavelli N., *Historie florenckie* (przeł. K. Estreicher), PWN, Warszawa-Kraków 1990
23. Machiavelli N., *Księżę. Rozważania nad pierwszym dziesięcioksięgiem Historii Rzymu Liwiusza* (przeł. C. Nanke), PIW, Warszawa 1984
24. Machiavelli N., *Wybór pism*, PIW, Warszawa, 1972
25. Marsyliusz z Padwy, *Obronca Pokoju (Defensor pacis)*, (przeł. W. Seńko), Antyk, Kęty 2005
26. Merle d'Aubigne J. H., *Historia reformacji szesnastego wieku* (przeł. J. Pindor), Cieszyń 1886 (reprint)
27. *Pomniki prawa. Kodeks Hammurabiego. Prawo Salickie, Wielka Karta Wolności*, t. 1 (tłum. Edwin Rozenkranz), Miscellanea, Koszalin 1996
28. *Powieść minionych lat* (przeł. i oprac. F. Sielicki), Ossolineum, Wrocław-Kraków 1999
29. Reichard H., *Die deutschen Stadtrechte des Mittelalters*, Berlin 1930
30. Rousseau J.J., *Umowa społeczna* (przeł. A. Peretiatkowicz), PWN, Warszawa 1966
31. Rousseau J.J., *Trzy rozprawy z filozofii społeczne* (przeł. H. Elzenberg), PWN, Warszawa 1956
32. *Studia nad dziejami miast i mieszczaństwa w średniowieczu*, w: *Studia Polonica Historiae Urbanae*, t. 1-2, Toruń 1996.
33. Szczucki L. (red.), *Myśl filozoficzno-religijna Reformacji XVI wieku*, PWN, Warszawa 1972
34. *Średniowiecze powszechne od VI do połowy XV wieku. Wykaz tekstów źródłowych* (red. G. Labuda), Wyd. Poznańskie, Poznań 1990
35. Tomasz św., *Dzieła wybrane* (przeł. J. Salij i in.), Antyk, Kęty 1999
36. Voltaire, *Traktat o tolerancji napisany z powodu śmierci Jana Calasa* (przeł., oprac. Z. Ryłko, Adolf Sowiński), PIW, Warszawa 1988

II. Opracowania, monografie

1. Acton J.E., *Historia wolności. Wybór esejów* (przeł. A. Branny, A. Gowin, P. Śpiewak), Znak, Kraków 1995
2. Altaner B., Stuiber A., *Patrologia. Życie, pisma i nauka Ojców Kościoła* (przeł. P. Pachciarek), PAX, Warszawa 1990
3. Amsterdamski S., *Nauka*, w: *Encyklopedia kultury polskiej XX wieku. Pojęcia i problemy wiedzy o kulturze* (red. A. Kłoskowska), Hector, Wrocław 1991
4. *Antynomie wolności* (przeł. zbior.), KiW, Warszawa 1966
5. Arrighi G., Ahmad I., Miin-wen Shih, *Zmierzch zachodnich hegemonii*, w: <http://www.uni.wroc.pl/~turowski/beyondhegemon.htm>
6. Aronson E., *Człowiek istota społeczna* (przeł. J. Radzicki), PWN, Warszawa 1995
7. Assorodobraj N., *Początki klasy robotniczej*, SW Czytelnik, Warszawa 1946
8. Auerbach E., *Mimesis. Rzeczywistość przedstawiona w literaturze Zachodu, t. I-II* (przeł. Z. Żabicki), PIW, Warszawa 1968

9. Bagby P., *Kultura i historia* (przekł. J. Jedlicki), PIW, Warszawa 1975
10. Banaszak M., *Historia Kościoła Katolickiego*, t. I-IV, ATK, Warszawa 1992
11. Baszkiewicz J., *Młodość uniwersytetu*. WP, Warszawa 1963
12. Bauer O., *Bolschewismus oder Sozialdemokratie*, Verlag der Viener Volksbuchhandlung, Wien 1920 ; polski przekład *Bolszewizm a socjalna demokracja*, Warszawa 1926.
13. Bell D. *Kulturowe sprzeczności kapitalizmu* (przeł. S. Amsterdamski), PWN, Warszawa 1994
14. Bendix R., *Max Weber. Portret uczonego* (przekł. K. Jakubowicz), PWN, Warszawa 1975
15. Benedict R., *Chryzantema i miecz. Wzory kultury japońskie* (przekł. E. Klekot), PIW, Warszawa 1999
16. Benedict R., *Wzory kultury* (przekł. J. Prokopiuk), PIW, Warszawa 1966
17. Berlin I., *Cztery eseje o wolności* (przeł. D. Grinberg, D. Lachowska, J. Łoziński), Zysk i S-ka, Poznań 2000
18. Berman H.J., *Prawo i rewolucja. Kształtowanie się zachodniej tradycji prawnej* (przeł. S. Amsterdamski), PWN, Warszawa 1995
19. Berschin W., *Grecko-łacińskie Średniowiecze. Od Hieronima do Mikołaja z Kuzy* (przeł. K. Liman), TUM, Gniezno 2003
20. Besancon A., *Granice Europy*, w: Europa nr 5/2004
21. Bieńkowska E., *Spór o dziedzictwo europejskie: między świętym a świeckim*, W.A.B. Warszawa 1999
22. Bloch M., *Królowie cudotwórcy: studium na temat nadprzyrodzonego charakteru przypisywanego władzy królewskiej* (przekł. J. M. Kłoczowski), Wolumen, Warszawa 1998
23. Bloch M., *Spółczesność feudalne* (przekł. E. Bąkowska), PIW, Warszawa 1981
24. Braudel F., *Gramatyka cywilizacji* (przekł. H. Igalson-Tygielska), Ofic. Nauk., Warszawa 2006
25. Braudel F., *Historia i trwanie* (przekł. B. Geremek), Czytelnik, Warszawa 1971
26. Braudel F., *Kultura materialna, gospodarka i kapitalizm XV-XVIII wiek*, t. I-III (przekł. zbiorowy), PIW, Warszawa 1992
27. Braudel F., *Morze Śródziemne i świat śródziemnomorski w epoce Filipa II*, t. I-II (przekł. T. Mrówczyński i M. Ochab), KiW, Warszawa 2004
28. Bruckner A., *Dzieje kultury polskiej*, t. I-III, KiW, Warszawa 1957
29. Burckhardt J., *Czasy Konstantyna Wielkiego* (przekł. P. Hertz), PIW, Warszawa 1992
30. Burckhardt J., *Kultura Odrodzenia we Włoszech* (przekł. M. Kreczkowska), PIW, Warszawa 1965
31. Burke E., *Rozważania o rewolucji we Francji* (przeł. D. Lachowska), Znak, Kraków 1994
32. Bursche E., *Historia konkordatów*, Universitas, Kraków 1996
33. Butterfield H., *Rodowód współczesnej nauki 1300-1800* (przekł. H. Kraheńska), PWN, Warszawa 1963
34. Buzek A., *Historia Kościoła*, Strażnica Ewangeliczna, Warszawa 1957
35. Camphausen H. von *Ojcowie Kościoła* (przekł. K. Wierszyłowski), Cyklady, Warszawa 1998

36. Cardini F., Montesano M., *Historia Inkwizycji*, (przeł. E. Łukaszyk), WAM, Warszawa 2008
37. Carrithers M., *Dlaczego ludzie mają kultury: uzasadnienie antropologii i różnorodności społecznej* (przeł. A. Tanalska-Duleba, PIW, Warszawa 1994
38. Cochrane Ch. N., *Chrześcijaństwo i kultura antyczna. Studium myśli i czynu od Augusta do Augustyna* (przeł. G. Pianko), PAX, Warszawa 1960
39. Cooley Ch. H., *Social Organization: a Study of the Larger Mind*, Charles Scribner's Sons, New York 1909
40. Craughwell T.J., *Jak najazdy barbarzyńców ukształtowały współczesny świat* (przeł. U. Kowalczyk), PWN, Warszawa 2009
41. Crombie A. C., *Nauka średniowieczna i początki nauki nowożytnej*, t. I-II (przeł. S. Łypacewicz), PAX, Warszawa 1960
42. Czarnowski S., *Ludzie zbędni w służbie przemocy*, w: *Dzieła, t. II*, PWN, Warszawa 1956
43. Czartoryski P., *Średniowiecze*, w: *Historia nauki polskiej* (red. B. Suchodolski), t. 1, Ossolineum, Wrocław-Warszawa 1970
44. Dawson Ch., *Formowanie się chrześcijaństwa* (przeł. J. Marzęcki), PAX, Warszawa 1969
45. Dawson Ch., *Postęp i religia* (przeł. H. Bednarek), PAX, Warszawa 1958
46. Dawson Ch., *Religia i kultura* (przeł. J. W. Zielińska), PAX, Warszawa 1958
47. Dawson Ch., *Religia i powstanie kultury zachodniej* (przeł. S. Ławicki), PAX, Warszawa 1958
48. Dawson Ch., *Tworzenie się Europy* (przeł. J. W. Zielińska), PAX, Warszawa 2000
49. Delumeau J., *Reformy chrześcijaństwa w XVI i XVII w.*, t. I-II (przeł. J. M. Kłoczowski), PAX, Warszawa 1986
50. Derczyński Wł., Jasińska-Kania A., Szacki J. (red.), *Elementy teorii socjologicznych* (przeł. zbiorowy), PWN, Warszawa 1975
51. Diamond J., *Strzelby, zarazki, maszyny: losy ludzkich społeczeństw* (przeł. M. Konarzewski, Prószyński i S-ka, Warszawa 2000
52. Dowley T. (red.), *Historia chrześcijaństwa* (przeł. T. Szafrński), OW Vocatio, Warszawa, 2002
53. Drączkowski F., *Patrologia*, Bernardinum, Pelplin-Lublin 1998
54. Durkheim E., *Elementarne formy życia religijnego: system totemiczny w Australii* (przeł. A. Zadzożyńska), PWN, Warszawa 1990
55. Durkheim E., *O podziale pracy społecznej* (przeł. K. Wakar), PWN, Warszawa 1999
56. Durkheim E., *Próba określenia zjawisk religijnych*, (przeł. St. Brzozowski), Warszawa 1903
57. Dylus A. (red.), *Europa. Fundamenty jedności*, ATK, Warszawa 1998
58. Eliade M., *Sacrum i profanum: o istocie religijności* (przeł. R. Reszke), KR, Warszawa 1999
59. Elliot T. S., *Chrześcijaństwo, kultura, polityka* (przeł. P. Kimla), WUW, Warszawa 2007
60. Ehrlich S., *Refleksje o dwóch prawniczych kulturach: europejskiej i japońskiej*, „Państwo i Prawo” 6/1987

61. Evans-Pritchard E. E., *Social Anthropology and Other Essays*, The Free Press, New York 1951
62. Faber G., *Merowingowie i Karolingowie* (przekł. Z. Jaworski), PIW, Warszawa 1994
63. Fairbank J.K., *Historia Chin. Nowe spojrzenie.* (przekł. T. Bechowska, Z. Słupski), Marabut, Warszawa-Gdańsk 2003
64. Flis A., *Chrześcijaństwo i Europa. Studia z dziejów cywilizacji Zachodu*, Nomos, Kraków 2003
65. Fontaine J., *Chrześcijańska literatura łacińska. Rys historyczny*, Wydawnictwo Diecezji Tarnowskiej Biblos, Tarnów 1998
66. Foucault M., *Historia szaleństwa w dobie klasycyzmu* (przekł. H. Kęszycka), PIW, Warszawa 1987
67. Fromm E., *Ucieczka od wolności* (przeł. O i A. Ziemilscy), Czytelnik, Warszawa 1977
68. Fukuyama F., *Wielki Wstrząs; natura ludzka a odbudowa porządku społecznego* (przekł. H. Komorowska, K. Dorosz), Politeja, Warszawa 2000
69. Gawlikowski K. Potocka E., *Korea, doświadczenia i perspektywy*, Marszałek, Toruń 2001
70. Gawlikowski K., *Prawa człowieka z perspektywy azjatyckiej, Azja –Pacyfik*, nr 1 (1998)
71. Gawlikowski K., *Proces okcydentalizacji Chin oraz innych krajów Azji Wschodniej i ich stosunek do cywilizacji zachodniej*, w: *Wietnamczycy: systemy wartości – stereotypy Zachodu*, Scholar, Warszawa 2004
72. Gawlikowski K., *Religijność chińska: uwagi o innej cywilizacji*, w: *Azja-Pacyfik*, t. 6/2003
73. Gibbon E., *Upadek Cesarstwa Rzymskiego na Zachodzie*, (przekł. I. Szymańska), PIW, Warszawa 2000
74. Gibbon E., *Zmierzch Cesarstwa Rzymskiego t. I-II*, PIW, (przekł. Z. Kierszys, S. Kryński), Warszawa 1995
75. Gilson E., *Historia filozofii chrześcijańskiej w wiekach średnich* (przekł. S. Zalewski), PAX, Warszawa 1987
76. Gilson E., *Wprowadzenie do nauki św. Augustyna* (przekł. Z. Jakimiak), PAX, Warszawa 1953
77. Grabarczyk T., *Na gardle karanie. Kara śmierci w średniowiecznej Polsce*, DiG, Warszawa 2008
78. Grant E., *Średniowieczne podstawy nauki nowożytnej* (przekł. T. Szafranski), Prószyński i S-ka, Warszawa 2005
79. Grzegorzczak A., *Europa, odkrywanie sensu istnienia*, UKSW, Warszawa 2001
80. Halecki O., *Historia Europy - jej granice i podziały*, IEŚW, Lublin 1994
81. Hall A. R., *Rewolucja naukowa. 1500-1800* (przekł. T. Zembruski), PAX, Warszawa 1966
82. Hamman A., *Życie codzienne pierwszych chrześcijan* (przeł. A. Guryn, U. Sudolska), PAX, Warszawa 1990
83. Harrison L.E., Huntington S.P. (red.), *Kultura ma znaczenie: jak wartości wpływają na rozwój społeczeństw* (przeł. S. Dymczyk), Zysk i S-ka, Poznań 2003
84. Hayek F. A., *Droga do zniewolenia* (przeł. M. Kuniński), Arkana, Kraków 1996

85. Hayek F. A., *Indywidualizm i porządek ekonomiczny* (przeł. G. Łuczkiwicz), Znak, Kraków 1998
86. Hayek F. A., *Konstytucja wolności* (przeł. J. Stawiński), Wers, Warszawa, Wrocław 1987
87. Herskovits M. J., *Man and His Works: The Science of Cultural Anthropology*, Knopf, New York 1948
88. Hertz kulturze., *Żydzi w kulturze polskiej*, Bibl. Więzi t. 57, Warszawa, 1988
89. Hollis Ch., *Historia jezuitów* (przeł. J.S. Łoś), PAX, Warszawa 1974
90. Holzwarth F.J., *Wielcy scholastycy XIII wieku*;
http://www.ultramontes.pl/holzwarth_wielcy_scholastycy.htm
91. Hooykaas R., *Religia i powstanie nowożytnej nauki* (przeł. St. Ławicki), PAX, Warszawa 1975
92. Hryniewicz J. T., *Polityczny i kulturowy kontekst rozwoju gospodarczego*. Scholar, Warszawa 2004
93. Huizinga J., *Jesień Średniowiecza* (przeł. T. Brzostowski), PIW, Warszawa 2005
94. Hume D., *Dialogi o religii naturalnej. Naturalna historia religii* (przeł. A. Hochfeldowa), PWN, Warszawa 1962
95. Huntington S., *Zderzenie cywilizacji i nowy kształt ładu światowego* (przeł. H. Jankowska), Muza, Warszawa 2004
96. Jaki S., *Zbawca nauki* (przeł. D. Ściepuro), W drodze, Poznań 1994
97. Jakowenko N., *Historia Ukrainy. Od czasów najdawniejszych do końca XVIII wieku*, (przeł. O. Hnatiuk i K. Kotyńska), KUL, Lublin 2000.
98. Johnson P., *Historia chrześcijaństwa* (przeł. L. Engelking i in.), Atext, Gdańsk 1993
99. Johnson P., *Historia Żydów* (przeł. M. Gody i in.), Platan, Kraków 1993
100. Johnson P., *Krótką historia Renesansu* (przeł. J. Włodarczyk), Wyd. Dolnośląskie, Wrocław 2004
101. Johnson P., *Narodziny nowoczesności* (przeł. M. Iwińska i in.), Marabut, Gdańsk 1995
102. Johnson P., *Papiestwo. XX wieków historii* (przeł. T. Szafranski), PAX, Warszawa 1998
103. Kamiński I.C., *Słuszność i prawo – Studia prawno- porównawcze*, Wolters Kluwer, Kraków 2003
104. Kamocki J., *Etnologia ludów pozaeuropejskich*, Universitas, Kraków 2003
105. Kant I., *Jedyna możliwa podstawa dowodu na istnienie Boga* (przeł. M. Derewiecki), Antyk, Kęty 2004
106. Kant I., *Krytyka czystego rozumu* (przeł. R. Ingarden), PWN, Warszawa 1957
107. Kant I., *O wiecznym pokoju. Zarys filozoficzny* (przeł. F. Przybylak), WUW, Wrocław 1992
108. Kelly J.M., *Historia zachodniej teorii prawa* (przeł. zbior.), WAM, Kraków 2006
109. Kelly J.N.D., *Encyklopedia Papieży* (przeł. T. Szafranski), PIW, Warszawa 2006
110. Kelly J.N.D., *Początki doktryny chrześcijańskiej* (przeł. J. Mrukówna), PAX, Warszawa 1988

111. Kłoczowski J., *Od pustelni do wspólnoty. Grupy zakonne w wielkich religiach świata*, Czytelnik, Warszawa 1987
112. Kłodkowski P., *Wojna światów? O iluzji wartości uniwersalnych*, Znak, Kraków 2002
113. Koch R., Smith Ch., *Suicide of the West*, Continuum, London-New York 2006
114. Kołakowski L., *Główne nurty marksizmu* t. 1-3, Kultura, Paryż 1976-1978
115. Kołakowski L., *Świadomość religijna i więź kościelna. Studia nad chrześcijaństwem bezwyznaniowym XVII wieku*, PWN, Warszawa 1965
116. Kołakowski L., *Kultura i fetysze*, PWN, Warszawa 1967
117. Kołakowski L., *Obecność mitu*, Pruszyński i S-ka, Warszawa 1997
118. Koneczny F., *O cywilizację łacińską*, Onion, Gliwice 1999
119. Koneczny F., *O wielości cywilizacji*, WAM, Kraków 1996
120. Kość A., *Filozoficzne podstawy prawa japońskiego w perspektywie historycznej*, KUL, Lublin 2001
121. Kuhn T.S., *Przewrót kopernikański. Astronomia planetarna w dziejach myśli Zachodu* (przeł. S. Amsterdamski), PWN, Warszawa 1966
122. Kuhn T., *Struktura rewolucji naukowych* (przeł. H. Ostromięcka), PWN, Warszawa 1966
123. Landes D. S., *Bogactwo i nędza narodów. Dlaczego jedni są tak bogaci, a inni tak ubodzy* (przeł. H. Jankowska), Muza, Warszawa 2005
124. Le Goff J. (red.), *Człowiek średniowiecza* (przeł. M. Radożycka-Paoletti), Volumen, Warszawa-Gdańsk 1996
125. Le Goff J., *Inteligencja w wiekach średnich*, (przeł. E. Bąkowska), Czytelnik, Warszawa 1966
126. Le Goff J., *Kultura średniowiecznej Europy* (przeł. H. Szamańska-Grossowa), Volumen, Warszawa 1994
127. Le Goff J., *Naodziny czyścica* (przeł. K. Kocjan), Warszawa 1997 PIW
128. Le Goff J., *Sakiewka i życie: gospodarka i religia w Średniowieczu* (przeł. H. Zaremska), Marabut, Gdańsk 1995
129. Le Goff J., *Świat średniowiecznej wyobraźni* (przeł. M. Radożycka-Paoletti), Volumen, Warszawa 1997
130. Le Goff J., *Święty Franciszek z Asyżu* (przeł. J. Guze), Czytelnik, Warszawa 2001
131. Le Goff J., *Święty Ludwik*, (przeł. K. Marczevska), Volumen, Warszawa 2001
132. Legutko R., *Dlaczego nie lubię liberalizmu*, w: Europa 48/2005
133. Leszczyński A., *Sejm Żydów Korony 1623-1764*, ŻIH, Warszawa 1994
134. Leszczyński L., *Japonia. Kontynuacje i negacje*, UMCS, Lublin 1994
135. Lewis B., *Co się właściwie stało? O kontaktach Zachodu ze światem islamu*. (przeł. J. Kozłowska) Dialog, Warszawa 2003
136. Mahathir bin Mohamad, *Rozważania o wartościach azjatyckich*, „Azja – Pacyfik”, t. 2/1999
137. Man H. de, *O psychologii socjalizmu*, Warszawa 1937 Rój
138. Mannheim K., *Człowiek i społeczeństwo w dobie przebudowy*, (przeł. A. Raźniewski), PWN, Warszawa 1974

139. Manteuffel T., *Kultura Europy średniowiecznej*, WP, Warszawa 1974
140. Maritain J., *Religia i kultura* (przeł. H. Węzyk-Widawska), Fronda, Warszawa 2007
141. Maritain J., *Pisma filozoficzne* (przeł. J. Fenrychowa), Znak, Kraków 1988
142. Mathieu-Rosay J., *Prawdziwe dzieje papieży – od Królestwa Niebieskiego do królestw doczesnych* (przeł. K. Szeżyńska-Maćkowiak), Da Capo, Warszawa 1995
143. Mazurkiewicz R. (oprac.), *Zrozumieć średniowiecze*, Biblos, Tarnów 1994
144. Merton R. K., *Teoria socjologiczna i struktura społeczna* (przeł. E. Morawska, J. Wertenstein-Żuławski), PWN, Warszawa 1982
145. Michalski K. (red.), *Społeczeństwo liberalne*, Znak, Kraków 1996
146. Mikołajczak A. W., *Łacina w kulturze polskiej*, Wyd. Dolnośląskie, Wrocław 1999
147. Milgram S., *Nationality and conformity*, w: *Scientific American* 205(5)/1961
148. Mill J.S., *Utylitaryzm. O wolności* (przeł. M. M. Ossowska, A. Kurlandzka) PWN, Warszawa 1959
149. Modzelewski K., *Barbarzyńska Europa*, Iskry, Warszawa 2004
150. Monteskiusz, *O duchu praw*, t. I-II (przeł. T. Boy-Żeleński), F. Choesick, Warszawa 1927
151. Monteskiusz, *Uwagi nad przyczynami wielkości i upadku Rzeczypospolitej Rzymskiej*, wyd. pol. 1762
152. Mumford L., *Technika i cywilizacja. Historia maszyny i jej wpływ na cywilizację* (przeł. E. Denecka), KiW, Warszawa 1966
153. Mundy J.H., *Europa średniowieczna: 1150-1309* (przeł. R. Sodół), PIW, Warszawa 2001
154. Myszor W., *Chrześcijananie w Cesarstwie Rzymskim II i III wieku. Wybrane zagadnienia życia społecznego*, Księgarnia św. Jacka, Katowice 2005
155. Needham J., *Wielkie miareczkowanie* (przeł. I. Kałużyńska), PIW, Warszawa 1984
156. Nisbet R., *Social Change and History. Aspects of Western Theory of Development*, Oxford Uni. Press, N. York 1969
157. Noël J.-F., *Święte Cesarstwo* (przeł. M. Żerańska), Volumen, Warszawa 1998
158. Olszewski W., *Chiny – zarys kultury*, wyd. UAM, Poznań 2003
159. Ostrogorski, G., *Dzieje Bizancjum* (przeł. H. Evert-Kappesowa), PWN, Warszawa 1967
160. Ossowska M., *Ethos rycerski i jego odmiany*, PWN, Warszawa 1986
161. Ossowski S., *Trzy koncepcje ładu społecznego i typy przewidywań*, w: *Dzieła*, t. IV, PWN, Warszawa 1967
162. Piekarczyk S., *Mitologia germańska*, WAF, Warszawa 1979
163. Pimpaneau J., *Chiny, kultura i tradycje* (przeł. I. Kałużyńska), Dialog, Warszawa 2001
164. Pirenne H., *Medieval Cities. Their Origins and the Revival of Trade*, Princeton University Press, Princeton 1925

165. Piwko S., *Filozoficzne aspekty doktryny Jana Kalwina*, SGPiS, Warszawa 1987
166. Piwko S., *Jan Kalwin. Życie i dzieło*, Semper, Warszawa 1995
167. Pomian K., *Europa i jej narody*, PIW, Warszawa 1992
168. Purchla J., *Kraków i Lwów w cywilizacji europejskiej*, Antykwa, Kraków 2003
169. Putnam R.D., *Samotna gra w kręgle: upadek i odrodzenie wspólnot lokalnych w Stanach Zjednoczonych* (przeł. P. Sadura, S. Szymański), Wyd. Akademickie i Profesjonalne, Warszawa 2008
170. Riché P., *Karolingowie. Ród, który stworzył Europę* (przeł. A. Kuryś), Volumen, Warszawa 1997
171. Rops D., *Kościół pierwszych wieków* (przeł. K. Ostrowska), PAX, Warszawa 1968
172. Rops D., *Kościół wczesnego Średniowiecza* (przeł. zbiorowy), PAX, Warszawa 1969
173. Rops D., *Od Abrahama do Chrystusa* (przeł. Z. Starowieyska-Morstinowa), PAX, Warszawa 1955
174. Rot H. (red.), *Główne kultury prawne współczesnego świata*, PWN, Warszawa 1995
175. Runciman S., *Dzieje wypraw krzyżowych, t. I-III* (przeł. J. Schwakopf), PIW, Warszawa 1987
176. Runciman S., *Manicheizm średniowieczny* (przeł. J. Prokopiuk, B. Zborski), Książnica, Katowice 2007
177. Runciman S., *Nieszpory sycylijskie. Dzieje świata śródziemnomorskiego w drugiej połowie XIII wieku* (przeł. Ł. Modelski, O. Tyciński), Książnica, Katowice 2007
178. Runciman S., *Teokracja bizantyjska* (przeł. M. Radożycka-Paoletti), Książnica, Katowice 2008
179. Runciman S., *Upadek Konstantynopola: 1453* (przeł. A. Dębnicki), PWN, Warszawa 1968
180. Russel B., *Mądrość Zachodu* (przeł. W. Jacórzyński, M. Wichrowski), Penta, Warszawa 1995
181. *Rzeczpospolita państwem wielu narodowości i wyznań. XVI-XVIII w.* (praca zbiorowa), DiG, Warszawa 2008
182. Samsonowicz H., *Długi wiek X. Z dziejów powstawania Europy*, Poznańskie Tow. Przyjaciół Nauk, Poznań 2002
183. Samsonowicz H., *Życie miasta średniowiecznego*, WP, Poznań 2006
184. Schatz K., *Prymat papieski od początków do współczesności* (przeł. E. Marszał, J. Zakrzewski), WAM, Kraków 2004
185. Schatz K., *Sobory powszechne – punkty zwrotne w historii Kościoła* (przeł. J. Zakrzewski), WAM, Kraków 2001
186. Senger B., *Święty Benedykt* (przeł. J.K. Majewski), PAX, Warszawa 1981
187. Seńko W., *Jak rozumieć filozofię średniowieczną*, Antyk, Kęty 2001
188. Sombart W., *Der moderne Kapitalismus*, Duncker & Humblot, Munchen-Lepzig 1928, t. II: *Der moderne Kapitalismus, Vol. 2: Das europäische Wirtschaftsleben im Zeitalter des Frühkapitalismus*

189. Shaughnessy E. L. (red.), *Chiny – Kraj niebiańskiego smoka: kultura, filozofia, religia, nauka, sztuka, architektura, dziedzictwo czterech tysięcy lat* (A.K. Maleszko, B. Mierzejewska), Horyzont, Warszawa 2001
190. Spengler O., *Zmierzch Zachodu* (przekł. J. Marzęcki), KR, Warszawa 2001
191. Strzelczyk J., *Iroszkoci w kulturze średniowiecznej Europy*, PIW, Warszawa 1987
192. Strzelczyk J., *Otton III*, Ossolineum, Wrocław 2000
193. Suzuki T., *Proces modernizacji w Azji a tradycje kultury prawnej*, „Państwo i Prawo” 6/1998
194. Szacki J. (red.), *Ani ksiązę, ani kupiec: obywatel: idea społeczeństwa obywatelskiego w myśli współczesnej* (przekł. zbior.), Znak, Kraków 1997
195. Szacki J., *Historia myśli socjologicznej*, PWN, Warszawa 2003
196. Szymańska B. (red.), *Filozofia Wschodu*, wyd. UJ, Kraków 2001
197. Świeżawski S., *Rozum i tajemnica*, Znak, Kraków 1960
198. Tazbir J., *Kultura szlachecka w Polsce: rozkwit – upadek – relikty*, WP, Warszawa 1978
199. Tazbir J., *Okrucieństwo w nowożytnej Europie*, Universitas, Kraków 2000
200. Tazbir J., *Państwo bez stosów i inne szkice*, Universitas, Kraków 2000
201. Tazbir J., *Polacy na Kremlu i inne historyje*, Iskry, Warszawa 2005
202. Tazbir J., *Reformacja – kontrreformacja - tolerancja*, Wyd. Dolnośląskie, Wrocław 1996
203. Tazbir J., *Sarmaci i świat*, Universitas, Kraków 2001
204. Tazbir J., *Studia nad kulturą staropolską*, Universitas, Kraków 2001
205. Tazbir J., *Tradycje tolerancji religijnej w Polsce*, KiW, Warszawa 1980
206. Temple R., *Geniusz Chin. 3000 lat nauki, odkryć i wynalazków* (przeł. J. Świercz), Ars Polona, Warszawa 1996
207. Tocqueville A. de, *Dawny ustrój i rewolucja* (przeł. H. Szumańska-Grossowa), Czytelnik, Warszawa 1970
208. Tocqueville A. de, *O demokracji w Ameryce* (przeł. B. Janicka, M. Król), PIW, Warszawa 1976
209. Toennies F., *Wspólnota i stowarzyszenie* (przeł. M. Łukasiewicz), PWN, Warszawa 1988
210. Tokarczyk R., *Współczesne kultury prawne*, Wolters Kluwer, Kraków 2007
211. Tollet D., *Historia Żydów w Polsce od XVI wieku do rozbiorów*, (tłum. D. Zamoyska), PWN, Warszawa 1999
212. Tomala K., Gawlikowski K. (red.), *Chiny. Przemiany państwa i społeczeństwa w okresie reform 1978-2000*, Trio, Warszawa 2001
213. Toynbee A., *Cywilizacja w czasie próby* (przekł. W. Madej), Przedświt, Warszawa 1991
214. Troeltsch E., *Soziallehren der christlichen Kirche und Gruppen*, J.C.B. Mohr [Siebeck], Tubingen 1912
215. Tu Wei-Ming, *A Confucian Perspective on the Rise of Industrial East Asia*, w: S. Krieger, R. Trautzettel (ed.), *Confucianism and the Modernization of China*, Hase & Koehler Verlag, Mainz 1991

216. Tu Wei-ming, *Humanizm konfucjański a demokracja*, w: *Europa i społeczeństwo obywatelskie; rozmowy w Castel Gandolfo*, Znak – Fundacja Batorego, Kraków – Warszawa 1994
217. Tymieniecki K. (red.), *Początki państwa polskiego. Księga Tysiąclecia, t. I-II*, PWN, Poznań 1962
218. Tyszkiewicz L.A., *Barbarzyńcy w Europie. Studia z późnego antyku i wczesnego średniowiecza*, WUW, Wrocław 2007
219. Uhlig H., *Jedwabny szlak: kultury antyku między Chinami a Rzymem* (przeł. J. Danecki), PIW, Warszawa 1996
220. Vigueur J.-C M., *Rycerze i mieszczanie. Wojna, konflikty i społeczeństwo w średniowiecznych Włoszech. XII-XIII wiek* (przeł. A. Gabryś), PWN, Warszawa 2008
221. Voegelin E., *Lud Boży* (przeł. M. Umińska), OMP, Warszawa 1994
222. Walicki A., *Marksizm i skok do królestwa wolności. Dzieje komunistycznej utopii*, Warszawa, PWN, 1996
223. Walicki A., *W kręgu konserwatywnej utopii*, PWN, Warszawa 1964
224. Wasiljew L., *Kulty, religie i tradycje Chin* (przeł. A. Bogdański), PIW, Warszawa 1973
225. Weber A., *Kulturgeschichte als Kultursoziologie*, Piper, Munchen 1950
226. Weber M., *Etyka gospodarcza religii światowych. T. 1 Taoizm i Konfucjanizm* (przeł. T. Zatorski), *T. 2 Hinduizm i buddyzm* (przeł. G. Sowiński), *T. 3 Starożytny judaizm* (przeł. D. Motak), Nomos, Kraków 2000
227. Weber M., *Etyka protestancka a duch kapitalizmu*, (przeł. J. Niziński), Test, Lublin 1994
228. Weber M., *Gospodarka i społeczeństwo* (przeł. D. Lachowska), PWN, Warszawa 2002
229. Weber M., *Polityka jako zawód i powołanie*, (przeł. A. Kopacki, P. Debel), Znak, Kraków 1998
230. Weber M., *Racjonalność, władza, odczarowanie* (przeł. M. Holona), Wyd. Poznańskie, Poznań 2004
231. Weber M., *Szkice z socjologii religii* (przeł. J. Prokopiuk), KiW, Warszawa 1984
232. Whitehead A. N., *Adventures of Ideas*, The Free Press, New York 1961
233. Whitehead A. N., *Rodowód nowożytnej nauki*, (przeł. M. Kozłowski i M. Pieńkowski OP), Znak, Kraków 1987
234. Whitehead A. N., *Science and the Modern World*, Mentor Book, New York 1964
235. Winkler H.A., *Długa droga na Zachód*, t. I-II (przeł. zbior.), WUW, Wrocław 2007
236. Wittfogel K. A., *Władza totalna. Studium porównawcze despotyzmu wschodniego* (przeł. zbior.), Wyd. Adam Marszałek Toruń 2004
237. Zieliński T., *Chrześcijaństwo antyczne*, Wyd. A. Marszałek, Toruń 2002
238. Ziółek P., *Idea Imperium*, PWN, Warszawa 1997
239. Życiński J., *Granice racjonalności. Eseje z filozofii nauki*, PWN, Warszawa 1993

240. Życiński J., *Inspiracje chrześcijańskie w powstaniu nauki nowożytnej*, KUL, Lublin 2000
241. Życiński J. (red.), *Sprawa Galileusza*, Znak, Kraków 1991
242. Życiński J., *Teizm i filozofia analityczna, t I-II*, Znak, Kraków 1985/1988
243. Żywczyński M., *Kościół i społeczeństwo pierwszych wieków*, PAX, Warszawa 1985

Indeks rzeczowy

A

administracja, urzędnicy państwowi, mandaryni 27, 30, 34, 47, 49, 59, 74, 106, 112, 144-145, 148-151, 153, 158-159, 161-163, 171-172, 189, 232
alchemia 221, 227
amfiktonia 48
anachoreta, eremita 38
anomia 13, 32, 110
Antychryst (Szatan) 37, 41, 68, 72, 75, 88, 125
antyczna spuścizna (świat grecko-rzymski, cesarstwo rzymskie) 4, 19, 23-46, 63, 70-71, 74, 82-83, 90-93, 96, 98, 100, 123, 125, 127-128, 132, 138, 140, 142, 144, 146, 154-155, 163, 176-178, 185-186, 192, 195, 197, 199-200, 216, 218, 223, 225, 246
antypapież 49
apologia, apologetyka 52, 59
apokryzjariusz (legat) 53
apostoł 50, 57, 60
arete 27
arystotelizm 26, 86, 98, 215, 220, 224-226, 229, 232, 238-239
asceza 62, 85, 130-131, 182
atomizacja 111, 254
autonomia (jednostki, miast, Kościoła, myślenia itp.) 14, 59, 63, 80, 83, 101-102, 111, 120-121, 143, 145, 147, 150, 153-155, 157-158, 160-167, 169-173, 180, 185-187, 198-199, 219, 229, 233-234, 239-240, 243-244, 247-248, 261, 264
autorytet (religijny itp.) 3-4, 14-15, 34, 43, 45-46, 52, 70, 75, 87, 89, 98-99, 101, 112, 118, 120, 137, 139, 145, 150-151, 185-186, 188-189, 197, 200, 211, 215-217, 219, 224, 235, 238, 248-249, 251, 257, 261

B

bałwochwalstwo (idolatria) 35-36, 41, 61
barbarzyńcy (Germanie, Słowianie) 4, 29, 38-39, 53-64, 67, 70-71, 74-75, 93, 146, 195-196
bariery społeczne 78, 82
bizantyjska tradycja, kultura 13, 19, 44-45, 63, 65, 67-68, 71, 78-79, 87, 98, 143, 150, 185, 197, 208, 243
bractwa (konfraternie) 103-104, 156-157, 161, 168, 178, 201
buddyzm 101, 112-113, 232, 247
bushi, bushido 106

C

cechy 77, 103, 110, 156-157, 161-162, 164, 166-169, 171-172, 174, 176-179, 201, 231, 233
cel kulturowy 12-13, 19-20, 29-33, 117, 122-124, 129, 131-132, 251
cezaropapizm 45, 65, 98, 243
Chartres-szkoła 216, 223, 235

charyzma 58, 66, 86

Christianitas 19, 25, 34-41, 66-70, 72-73, 76-77

chrystianizacja 6, 41, 55-56, 61-64, 67, 73, 75, 92, 123, 238, 263

chrześcijaństwo 3-5, 10-11, 13-15, 17-23, 25-26, 34-35, 38-39, 41, 46, 52, 54-55, 57, 59-64, 66-68, 70-86, 88-94, 96-101, 113-116, 119-124, 127, 130, 137, 139-142, 148, 154-155, 159-160, 186, 192-193, 197, 199-201, 204, 206-208, 218, 221, 223-225, 227, 240, 242-247, 262-264

cywilizacja 5-11, 15, 17-18, 20-22, 25, 29, 31, 33, 39, 55-56, 63, 67, 70, 77-79, 85-87, 93-95, 97, 99, 102, 112, 140-147, 151-153, 158, 160, 180, 185-187, 193, 196, 211, 213, 228, 231-232, 240, 242-247, 250-251, 255, 261, 264-266

D

dajmio 79, 106, 112

despotyzm 145-147, 154

dominium mundi 69

dwuwładza, dwa miecze chrześcijaństwa 47, 54, 64-65, 68-69, 98, 151, 206

konstantyński wzór 42

teodozjański wzór 43-44

walentyniański wzór 43

dysputy (*questiones disputates*) 235-238

dziedzictwo (podłoże) kulturowe 5-7, 10, 14, 18, 35, 42, 70, 73, 77, 88, 93-95, 99, 141, 185, 242, 244-246, 254, 261, 264-265

dziesięcina 47

E

edykt mediolański 39, 42, 47

etos 3

gospodarczy 21, 128-130, 137, 180-183, 250

rycerski 60, 71, 125-127

ewolucja 3, 14, 22, 28, 45, 82, 97, 100-101, 104, 115, 122, 133, 135, 161-163, 168-169, 175, 179, 182, 184, 186, 193, 196-197, 204, 208, 210-211, 227, 229, 237, 243-244, 255-256, 261

F

fanatyzm 91

Filioque 58

Frankowie 58-61, 66, 68, 144, 194-195

funkcjonalna presja 12-13, 18-20, 29, 31-32, 131-133

G

gildie 156, 168, 174, 178

gnoza (gnostycyzm) 50

Goci (Wizygoci, Ostrogoci) 55-58, 71, 195

Gracjana Dekret 201, 209

H

heretycy (herezje), dysydenci 11, 44, 50, 52, 58, 61, 63, 65, 67, 75, 84-87, 89, 91, 96, 118, 121, 124-125, 151, 202, 211, 224
hierarchia, hierarchia społeczna 12, 20, 65, 75, 79-81, 84, 96-98, 101, 105, 112-113, 186-187, 189-190, 192-193
hinduizm (kultura Indii) 6, 112, 240, 263-264
Hunowie 53, 55

I

immanencja 89-90, 100, 198
indywidualizm (orientacja indywidualistyczna) 3, 5, 11, 14-15, 18-19, 21, 88, 90, 100-103, 109, 111-112, 114-115, 119-120, 122, 128, 133-140, 178, 242-243, 245, 249-252, 254-255, 257-258, 260-261, 263-264
indywidualizacji proces 90, 109, 111, 133, 247-248
indywidualne wolności (swobody) 14, 108-109, 149, 161, 164-165, 175-176, 178, 180, 191, 202, 246-248, 255, 261
inkwizycja 75, 89, 121, 151
innowacja 4, 7-9, 11, 41, 65, 78, 112, 132, 154, 162, 172-175, 178, 182, 212, 217, 237, 248, 264
innowiercy 99, 108
instytucjonalizacja 15, 46, 84-85, 88, 180, 197
integracja, dezintegracja społeczna 9, 16, 19, 41, 103, 105, 134
inwestytura 158, 201, 206-207
islam (muzułmanie, saraceni, kultura muzułmańska) 6-8, 61, 67-68, 84-85, 88, 94, 97-98, 100, 115-116, 122, 150, 181, 184-185, 187, 193, 207, 224-225, 232, 240, 243, 263

J

jedność (tożsamość) kulturowa 4, 18-19, 67, 70, 76-77, 79-84, 97, 99, 103, 242, 262
judaizm (religia, kultura żydowska) 33-35, 43-44, 47, 49, 88, 91, 96-97, 115-116, 151, 187, 243
 Żydzi 34-35, 44-45, 47-48, 61, 67-68, 77, 80, 84, 89, 151, 155-156, 176-177, 179-181, 184-185, 232
jurydyki 177
jurydyzacja 245
juryści, (justycjariusze, legiści, prawnicy) 69, 150, 184-187, 191, 196-199, 202-204, 208, 211

K

kanon 42, 48, 51, 91
kapitalizm 111, 129, 167, 170-174, 176, 180-182
kapitularz 232
klasztery, zakony 8, 63, 71, 74, 77, 79, 83, 98, 103, 108, 124-126, 128-129, 152, 177, 203, 205, 223-224, 227, 234
 benedyktyni (*Cluny*) 69, 74, 80, 130, 205, 223-224, 227-229
 cystersi 74, 130

dominikanie 74-75, 224, 230, 232
franciszkanie, franciszkanizm 74-75, 86, 118, 217, 224, 226, 229-230, 232
jezuici 118
kler, stan kapłański, duchowieństwo, klerykalizacja 34, 44, 46-47, 58, 59, 65, 72-73, 75, 90, 153, 160, 165, 173, 179, 202-203, 205-206, 208, 211
 akolita 47, 49
 biskup (ewolucja zakresu kompetencji) 46-54
 diakon 47, 49
 egzorcysta 47, 49
 lektor 49, 232
 metropolita 48-49, 51
 ostiarusz 47, 49
 patriarcha, patriarchat 51, 65, 66-67
 prezbiter 47-48
 subdiakon 47, 49
kodeks 47, 60, 184, 187, 192, 197
 Teodozjański 47
komendacja 105
konflikt 14, 19-20, 33, 65, 79, 82, 87, 98-99, 148, 156, 162, 165-166, 168, 177, 188-190, 192, 198, 202, 204, 211, 228, 244, 250
konfucjanizm (świat kultury chińskiej) 6-8, 18, 91, 101-102, 112-113, 140, 147-148, 185, 187-190, 192-193, 240, 249, 251, 263-264
kontrola społeczna 192-193, 245, 261
korporacja 42-43, 77, 101, 107, 108, 110, 147, 153-154, 158-159, 172, 174, 178, 201, 205, 233, 238, 244
Kościół 4, 7, 15, 18, 36, 42-44, 46-53, 58-63, 65-69, 72-73, 75-77, 80, 84-89, 91, 96-98, 100, 108, 116-118, 121-122, 124, 126-127, 129, 134, 145, 150-151, 155, 158-159, 162, 182, 185-186, 196-198, 200, 204-209, 211-212, 216, 227-228, 235, 238-239-243, 246-247
krucjaty 61, 68, 75, 79, 82, 207
kryzys (tożsamości, kulturowy) 71, 81-82, 99, 123, 243-244, 256-257, 261
kultura 3-13, 15-21, 23-25, 31-33, 41, 55, 63, 70-71, 76, 82, 87-88, 93-94, 96-97, 99-104, 112, 115-116, 122-123, 126, 131-133, 135-137, 139-144, 146-147, 156, 180, 184, 186-193, 204, 208-211, 218, 223, 225, 232, 237, 240, 242-246, 248-256, 258, 261-266
 anty-rozwojowa 8
 prorozwojowa 8, 102, 243, 252
 zamknięta 180

L

lenno, lenny (feudalny) ustrój 60, 71, 73, 79, 103-107, 109, 148-150, 157-158, 160-162, 167-171, 173, 175-176, 205, 207, 210
libido dominandi 24, 27-28

Ł

łacińska, zachodnia Europa 6, 13-14, 18-19, 43, 45, 53, 54, 61-65, 68, 71-74, 76-80, 82, 85, 97-98, 107, 139, 143, 146-154, 156, 159-160, 185-187, 199, 206, 211-212, 232, 242-243, 266

ład natury (porządek rzeczy, prawo przyrody) 214-215, 217-218

łaska 35, 91, 117, 119, 130

M

majoratu zasada (*primogenitura*) 149

manicheizm 44, 86

marksizm 88-89, 136, 146, 154, 240, 244

Meiji (reformy, okres, rewolucja) 5, 112

millenaryzm (*millenium*) 37, 41, 86, 125

mnisi (zakonnicy) 38, 43, 49, 62-63, 67, 72, 74-76, 83, 86, 125, 201, 209, 227

modernizacja 5, 167, 212, 246, 266

modernizm 96

monastycyzm 38, 128

monokracja 65

N

nauka, wiedza naukowa 11, 21, 77, 79, 83, 94, 102, 213-231, 240, 244, 250

nowożytna (antropocentryczna) 3, 102, 213-216, 221-222

starożytna (kosmocentryczna) 218-222, 240

średniowieczna (teocentryczna) 216-219, 221, 223-231

nicejskie wyznanie 42, 51, 53, 58, 61, 91

O

obraz Boga (*imago Dei*) 241, 247

Odrodzenie (Renesans) 21, 82, 98, 126-127, 136, 235, 238

Opatrność 42, 116-119, 135, 215-217

Oświecenie 4, 21, 122, 136, 184, 246-247, 258

P

papież, papieństwo 51-54, 66-70, 98, 148, 157, 162, 197, 200-202, 204-208, 232-233, 243

papieska reforma (rewolucja) 80, 87, 117, 151, 157, 161, 165, 170, 184, 197, 204-208, 210-211

patrymonializm 149-150

pogaństwo, poganie 61-62, 67, 84, 91-92

pokora (cnota pokory) 12, 20, 37, 40, 70-71, 73, 76, 82, 125-127, 133, 136, 221

polis 26, 138, 168, 176

prawny porządek (system) 3-4, 11, 21, 52, 80, 83, 102, 160, 181, 184-186, 191-192, 194, 197, 202-204, 208, 217, 245, 250

prawa człowieka 4-5, 88, 102, 111, 114, 140-141, 248, 250, 262-264

prawa miejskie (statuty) 143, 156, 158-160, 162-167, 171-172, 178-179

bremeńskie 166

brunswickie 166
chełmińskie 164
frankfurckie 166
fryburskie 164, 166
hamburskie 166
kolońskie 164
lubeckie 164, 166
magdeburskie 159, 164, 166, 195
monachijskie 166
średzkie 164
prawo administracyjne 185, 198
prawo cywilne 26, 115, 185, 187, 189, 198
prawo handlowe 173-174, 185-186, 198
prawo kanoniczne 73, 97, 178, 185, 193, 197, 201, 204, 206-207, 209
prawo karne 185, 187, 189, 198, 210
prawo konstytucyjne 189
prawo małżeńskie, rodzinne, spadkowe 185
prawo natury 4, 26, 86, 115, 140, 185, 200, 202-203, 207, 209-210
prawo prywatne 185
prawo publiczne 185
prawo rzymskie 4, 69, 97, 163, 172-174, 178, 195, 197-199, 203-204, 209-210
prawo składu 170-171
prawo zwyczajowe (*usus*; szczepowe, Zwierciadło Saskie itp.) 106, 163, 166, 172, 174, 184, 186, 194-195, 197, 203, 208-210
prawosławie (kościół ortodoksyjny) 14
protestantyzm, protestanci 13, 39-40, 84, 94, 99, 108, 121, 128-130, 137, 181-182, 247
 amisze 182
 anabaptyści 39, 182
 baptyści 181
 huterycy 182
 kalwinizm, kalwiniści, hugenoci, purytanie 8, 36, 118-120, 123, 129-131, 181-182, 255
 kwakrzy 39, 121, 181
 luteranizm, luteranie, ewangelicy 204
 metryści 131
 socynianie 39
przedstawienia zbiorowe 15, 110
przeznaczenie (odkupienie, predestynacja, *praescientia*) 117-118, 120, 210
przysięgi 39, 79, 105-107, 109, 121, 150, 172
 miejskie (zaprzysiężenie; *coniuratio*) 11, 79, 107, 109, 155-156, 158-159, 162, 166, 168, 178

R

Reformacja 15, 19, 21, 70, 79-80, 87, 108, 118-119, 121-122, 128-129, 137, 156, 180-182, 204, 215, 261
religijna wolność 108
Romanitas 25-35, 39-40, 45

ruch społeczny, komunalny itp. 15, 42, 86-87, 89, 91, 133, 157, 161, 182
rządy prawa 102, 111, 140, 184, 187, 191, 199-203

S

sakra kapłańska 48
sacrum, sakralny, sakralizacja 16-17, 44, 69, 71, 97-98, 128, 155, 160, 187, 205, 208, 211, 228, 243
samokontrola, samodyscyplina 119-120, 137, 255, 261
samuraj 79, 106, 112
schizma, schizmatycy 50, 67, 91
scholastyka, metoda scholastyczna 76, 82-83, 98, 209, 218, 235-238, 240
Scytowie 55
sekta 43, 46, 84-85, 90, 124, 180
 arianizm, arianie (wyznanie z Rimini) 42, 51, 57
 bogomilcy 86
 husyci 87
 huteryci
 katarzy (albigensi) 86
 lollardzi 87
 monoteletyzm 51
 paulicjanie 86
 pelagianizm, pelagianie 52-53, 117-118
 socynianie 39
 waldensi 86
sekularyzacja (desakralizacja) 15, 17, 21, 83, 85, 88, 122, 129, 137, 157, 204, 207-208, 216, 220, 242, 258, 263
senior, senioratu zasada 60, 105-106, 145, 150, 157, 161, 164-165, 171-172, 175, 177, 202
słuszności zasada (*aequitas*) 185, 189, 202
sobory 89
 w Nicei 42-43, 51
 w Konstantynopolu 52, 54
 w Chalcedonie 53
 na Lateranie 238
 w Konstancji 65
socjalizm 96
społeczność (ustrój, gmina) miejska 3-4, 11, 21, 72, 77, 79, 93, 107, 109, 142-144, 148, 151-169, 171-173, 178-179, 183, 201, 209, 212, 245-246, 250
stanowe (korporacyjne) swobody 79, 104, 106-109, 150, 153, 160, 162, 165-166
staroobrzędowcy (raskolnicy) 99
status 7, 11-12, 20, 33, 144, 154-155, 160, 179, 191
stoicy 35, 38, 115, 192
struktura społeczna (mobilna, immobilna) 11-13, 78, 96, 103, 143-144, 147, 149, 152, 163, 202
sukces finansowy 31-32, 93, 129, 131-133, 183, 251, 254, 261
sumienia wolność 120-121

synody 48, 51-52, 91
w Clermont-Ferrand 207
na Luteranie 206
w Rimini 51, 57
w Rzymie 51
w Sardyce 51
w Toledo 58
w Vaison 232
„zbójceki” 53

Ś

święte cesarstwo, imperium 68-70, 80, 148, 167
święci, kult świętych, patroni 48, 53, 60, 76, 89, 155-157, 168, 200, 206, 210, 223

T

tradycja 3, 9-10, 13, 15-17, 21, 27-29, 31, 33-34, 38, 40, 45, 49, 53, 65-66, 74, 77-78, 82, 90, 92, 94, 96-97, 99-100, 112-113, 115, 134, 136-139, 145, 148-151, 153-154, 162, 191-195, 198-199, 203-204, 211-212, 218-219, 223, 234, 248-249, 253, 255, 258-259, 261, 264
tradycjonalizm, tradycjonalny (anty-tradycjonalny) 4, 9, 16, 78, 96, 144, 147, 150, 152, 211-212
transcendencja 89, 100, 123, 198, 246-247, 261
trynitaryzm 91

U

umowa społeczna 4, 114-115, 120, 136, 178
uniwersalizm (cywilizacyjny, kulturowy, chrześcijański) 4, 15, 64, 66, 68-71, 77, 80-81, 97, 140-141, 143-145, 233, 244, 262, 264-265
uniwersytecka kadra
bakalarz (*baccalarius*) 236-237
doktor 236
kanclerz katedralny 233, 237
magister 236
rektor 234
scholar 233
studenci – *klerkowie* 233-234
nacje, prowincje 234
uniwersytecka struktura i procedury
fakultety 234
sztuki wyzwolone 76, 234
konklawe 234
uniwersytety 76-77, 97, 103, 174, 179, 186, 197, 201, 209, 212, 215, 227, 231-238, 245
Bolonia 197, 231, 233-234
Cambridge 233
Lipsk 231
Montpellier 233

Neapol 233
Oxford 233
Paryż 231, 233-234, 237
Pawia 197
Salerno 233
Tuluza 231
Wiedeń 231

„upadli”, „skruszeni” (*lapsis, libellatici, traditori*) 49, 91

V

virtus, virtu (cnota obywatelska) 20-21, 23, 27, 29, 33, 123-124, 127

W

wasalno-senioralna umowa 79

Wielka Karta Swobód 106, 122, 150, 165, 186, 200, 202

wież 17, 51, 77, 100, 103, 105, 107, 110, 111, 113-114, 142, 145, 154-156, 161, 168, 248-249, 251-255, 258

wspólnota 9, 39, 41, 45-46, 63, 67, 71, 73, 76-77, 80-81, 84-85, 98, 100-101, 103-104, 108-111, 113, 120, 122, 128, 134, 137-139, 142-143, 147, 149, 154-156, 159, 168, 170, 177-178, 183-185, 193-194, 196, 209-210, 243, 248, 251, 253, 255, 261, 263

wzór kulturowy (tożsamość) 5, 7-8, 10-12, 15, 64, 70-71, 73-77, 93, 97, 100-102, 112, 114, 125, 131, 133, 135, 140, 142, 144, 147, 153, 187-188, 193, 242-243, 248, 264-266

Z

zależność osobista 110-111, 113, 120, 148-149

zbawienie (duszy) 32, 37, 57, 75, 93-94, 123-125, 127-128, 131, 168, 183

Złota Bulla 106, 200

zmiana, zmiana społeczna 3-4, 8, 11, 14, 21, 33, 65, 79-80, 82, 85, 94, 106, 121, 149-152, 154, 175, 186-187, 189, 193, 198, 208-209, 211-212, 225, 249

zrzeszenie 109-110, 113, 156

Indeks osób

(autorzy opracowań cytowanych w przypisach i bibliografii zostali pominięci)

A

Abelard Piotr, filoz. 229
Abraham, bibl. 35
Alaryk, król Gotów 55
Albert Wielki, św. 225
Aleksander III, papież 206
Aleksander Sewer, ces. rzymski 34
Aleksander Wielki 25
Alfons X Mądry, król Kastylii 194
Ambroży św. 44-45, 52, 84, 157
Anastazjusz I (Flawiusz), ces. bizantyjski 54
Anonim, tzw. Gall, kronikarz 62
Anzelm z Canterbury, św. 65, 117-118, 210, 219, 229
Archimedes, fizyk grecki 220
Arkadiusz (Flawiusz), ces. rzymski 26
Arystarch z Samos, filoz. grecki 226
Arystoteles 39, 71, 76, 82, 86, 220, 222-226, 228-230, 238
Arystydes, polityk ateński 138
Atanazy, św. 51, 92
Ataturk (Kemal Pasza), reformator Turcji 10
Attyla, władca Hunów 53
August Oktawian 23-24, 34, 59, 84
Augustyn św. 27, 33, 36, 42, 52, 53, 58, 81, 84-85, 92, 117-118, 136, 200, 210, 216, 228
Awerroes, filoz. arabski 224

B

Bacon Francis, filoz. 214-215, 220-222
Bacon Roger, mnich-filoz. 217, 221, 226, 229, 238
Barclay Robert, twórca doktryny kwaków 120
Bartolomeo de las Casus, dominikanin 39
Bauer Otto, marksista i polityk 154
Baxter Richard, kaznodzieja purytański 120, 130
Becket Tomasz, św., arcybiskup Canterbury 211
Benedykt z Nursji, św. 74, 126, 223
Bernard, biskup hiszpański 63
Bernard z Chartres, teolog 236
Bernard z Clairvaux, św. 74, 126-127
Blanka Kastylijska, franc. regentka (Kapetyngowie) 233
Bodinus Jan, teoretyk ustroju państwa 127-128

Boecjusz, filoz. 71, 200, 223
Bolesław Chrobry 62
Bolesław Krzywousty 63
Bolesław Wstydlivy 125
Bonawentura, św. 224, 232
Bonifacy VIII, papież 70
Bonifacy, św. 58
Boyle Robert, chemik, fizyk 214, 222
Braudel Fernand, historyk 104, 152, 178
Brutus (Marek Juniusz), polityk rzymski 28
Brygida Szwedzka, św. 125
Buonarotti Michał Anioł 126
Burckhardt Jakub, historyk 127
Buridan Jan, filoz. 226
Burke Edmund, filoz. 253

C

Capella Marcjanus, twórca modelu wykształcenia klasycznego 167
Cecylia, św. 53
Celsus (Kelsos), neoplatonik 82
Cezar (Gajus Juliusz) 27-28, 196
Chilperyk, król frank. (Merowingowie) 59
Chlodwig, król frank. (Merowingowie) 59, 61
Chrystus 23, 34, 36-37, 40, 48, 50, 53-54, 58, 67, 84, 118, 151, 205, 207
Comte August, socjolog 219, 240
Constant Benjamin, liberał 136
Cooley Charles H., socjolog 110
Cycero (Marek Tulliusz) 26, 28, 30, 33, 59, 76, 200, 202
Cyprian św. 49
Cyryl i Metody, św. 63

D

Damazy I, biskup Rzymu 52
Darwin Karol 241
Dawid, bibl. 66
Decjusz (Gajus Mesjusz), ces. rzymski 49
Demokryt, filoz. grecki 225
Dioklecjan (Gajus Aureliusz Waleriusz), ces. rzymski 25, 28, 38, 40
Duns Szkot, teolog 229-230
Durkheim Emil, socjolog 15-17, 110

E

Eligiusz, św. 157
Elliot Thomas Stearns, poeta i myśliciel 88
Edward I Długonogi (Plantagenet) 43
Elżbieta, św. 125

Empedokles, filoz. grecki 225
Erazm z Rotterdamu 169
Eugeniusz II, papież 232
Euklides, matematyk 223
Euzebiusz z Cezarei, historyk Kościoła 34, 49

F

Filip IV Piękny (Kapetyngowie) 70, 169
Filip V Wysoki (Kapetyngowie) 209
Filip Arab, ces. rzymski 28
Franciszek, św. 86, 126
Fryderyk I Barbarossa (Hohenstauf) 69, 148, 206, 233
Fryderyk II Hohenstauf 43, 69-70, 73, 165, 226

G

Galen Klaudiusz, medyk 224
Galien (Publiusz Licyniusz), ces. rzymski 57
Galileusz 214, 240
Gassendi Piotr, filoz. 214
Gelazy, papież 54, 64
Goff Jacques Le, historyk 78
Gracjan, mnich-prawnik 201, 209
Grakchowie (Tyberiusz i Gajus), trybuni ludowi 24
Grocjusz (Hugo de Groot), prawnik 108, 120
Grosseteste Robert, filoz., franciszkanin 217, 226
Grzegorz I Wielki, św., papież 60, 200, 223
Grzegorz VII, św., papież 69, 205-206, 210
Grzegorz z Tours, św. 59
Gundobald, władca Burgundii i Frankonii 60

H

Hayek Friedrich August von, ekonomista 135, 137, 258
Heliogabal (Varius Avitus), ces. rzymski 28, 34
Hempel Karl Gustaw, filoz. nauki 228
Henryk I (Plantagenet) 165
Henryk II (Plantagenet) 211
Henryk III (ces., dyn. salicka) 68
Henryk IV (ces., dyn. salicka) 148, 166
Hieronim św. 43, 236
Hinkmar, arcybiskup Reims 194
Hobbes Tomasz 108, 114-115, 120, 128, 136, 215
Homer 36
Honoriusz I, papież 51, 54
Huizinga Johan, historyk 72, 127
Hume Dawid 230
Hus Jan 65

Huyghens Chrystian, fizyk 214

I

Innocenty I, papież 52-53

Innocenty III, papież 69, 208

Ireneusz z Lyonu, św. 50

Irnerius, prawnik 197

Ivo Helory, św., prawnik 211

Izydor z Sewilli, św. 66, 223

J

Jadwiga Śląska, św. 125

Jan z Salisbury, teolog 236

Joachim z Fiore, mistyk 86, 125

Jozue, bibl. 42

Józef, św. 157

Jugurta, król Numidii 27

Julian Apostata, ces. rzymski 33, 43, 52, 92

Juliusz I, biskup Rzymu 51

Justynian I Wielki, ces. bizantyjski 46, 65, 197

Juwenalis (Decimus Iunius), satyryk rzymski 25

K

Kalwin Jan 118-121, 136, 183, 208

Kant Immanuel 213, 230

Karol I (Stuart) 129

Karol V (Habsburg) 196

Karol II Łysy (Karolingowie) 106, 194

Karol I Wielki (Karolingowie) 44, 54, 59, 67-69, 205

Kartezjusz 214-215, 220

Karus (Marek Aureliusz), ces. rzymski 28

Kasjodor (Flawiusz Magnus Aureliusz), filoz. i historyk 71, 76, 223

Katon Starszy (Marek Porcjusz), rzymski cenzor 24

Katon Młodszy Utyceński, rzymski cenzor 25

Kimon, polityk ateński 138

Kinga, św. 125

Klotylda z Burgundii, św. 61

Kolumb Krzysztof 231

Konfucjusz 188

Konstancjusz II (Flawiusz Juliusz), ces. rzymski 52

Konstantyn I Wielki, ces. rzymski 33, 40-42, 45, 47, 51-52, 66

Kopernik Mikołaj 231, 241

Korneliusz, biskup Rzymu 49

Krassus (Marek Licyniusz), polityk triumwiratu 28

Kryspin, św. 157

Krzysztof, św. 157

L

Laktancjusz (Lucjusz Cecyliusz), apologeta chrześc. 37, 200
Leibniz Gotfryd Wilhelm, matematyk 214
Leon, ces. wschodnio-rzymski 44
Leon I Wielki, papież 53
Leon IX, papież 205
Leukipp z Miletu, filoz. grecki 225
Libaniusz, retor grecki, przyjaciel Juliana Apostaty 44
Liwiusz (Tytus), historyk rzymski 59
Locke John, 108, 120-121
Ludwik VI Gruby (Kapetyngowie) 165
Ludwik IX Święty (Kapetyngowie) 46, 60, 125, 167, 233
Ludwik X Kłótny (Kapetyngowie) 209
Ludwik XI (Walezjusze) 234
Ludwik Bawarski (Wittelsbach) 65
Lupus, św. 53
Luter Marcin 96, 120, 128, 183

M

Machiavelli Mikołaj 73-74, 127-128
Malthus Tomasz, ekonomista 250
Manegold von Lautenbach, mnich, teolog 201
Marcjan (Flawiusz), ces. bizantyjski 53
Mariusz (Gajus), rzymski polityk i wódz 28
Marks Karol 88, 154, 219
Marsyliusz z Padwy, filoz. 65, 127, 201, 229
Merton Robert, socjolog 13, 32, 132
Messala (Waleriusz), polityk rzymski 28
Mikołaj II, papież 206
Mikołaj, św. 157
Mikołaj z Kuzy (*Cusanus*), filoz. 226, 230, 236
Mikołaj z Oresme, filoz. 226
Mill John Stuart 134, 219, 230, 251
Mojżesz 42, 57
Monteskiusz (Karol Ludwik de Secondat) 27, 45, 59-60, 71, 115, 120, 136, 245

N

Neron (Tyberiusz Klaudiusz), ces. rzymski 46
Newton Izaak 214-215, 226
Nikon, patriarcha Wszechrusi 65, 99
Nietzsche Fryderyk 88
Nowacja, antypapież 49
Numa Pompiliusz, król rzymski 33

O

Ockham Wilhelm, filoz. 65, 229-230
Orwell Georgie, pisarz polit. 246
Orygenes, apologeta chrześc. 34, 82, 92
Otton III Rudy, ces. (dyn. saska) 68-69

P

Paschalis II, papież 207
Patrik, św. 62
Paweł, św. 37-38, 50, 117
Pelagiusz, mnich z Brytanii 117
Penn Wiliam, kwakier 120-121
Pepin Krótki (Karolingowie) 66
Perykles 138
Pitagoras 223
Piotr, św. 49-50, 52, 53
Piotr Wielki, car 10
Pirenne Henri, historyk 159, 161
Pius II, papież 81
Platon 36, 46, 115, 123, 169, 223, 228
Pliniusz Młodszy (Cecyliusz Secundus), filoz. rzymski 33, 38
Pliniusz Starszy (Secundus), filoz. rzymski 223
Polibiusz, historyk grecki 24
Pompejusz (Gnejusz), polityk triumwiratu 28
Porfiriusz, neoplatonik 71
Ptolemeusz Klaudiusz z Tebaidy, filoz. grecki 223-224
Pufendorf Samuel von, prawnik, historyk 108
Putnam Robert, socjolog 254

Q

Qin Shi Huangdi, ces. chiński 185

R

Rekared, król Wizygotów 58
Rothar, król Longobardów 194
Rousseau Jan Jakub 114, 120, 135

S

Salustiusz (Gajus Crispus), historyk rzymski 27
Saul, bibl. 66
Scypionowie (stronnictwo w republice rzymskiej) 24-25
Seneka (Lucjusz Anneusz), filoz. rzymski 46
Septimiusz Sewer, ces. rzymski 28
Serwacy, św. 53
Siger z Brabantu, awerroista 224
Sigismund, św., władca Burgundii 61

Simmons Menno, twórca menonickiego odłamu Reformacji 120
Sokrates 36, 138
Stefan I, św., biskup Rzymu 49
Stefan VI, papież 63
Sulla (Lucjusz Korneliusz), rzymski dyktator 28
Swetoniusz Trankwillus, rzymski historyk 34
Syagriusz, dux Galii 60
Sylwester II, papież 95, 228
Szymon Słupnik św. 38

T

Tacyt (Publiusz Korneliusz), rzymski historyk 28, 56-57, 59
Temistokles, polityk grecki 138
Tempier Etienne, biskup Paryża 224
Teodozjusz I Wielki, ces. rzymski 26, 43-45, 58, 66
Teodozjusz II, ces. bizantyjski 43
Tertulian (Kwintus Septimus), apologeta chrześc. 36-37, 39-40, 50, 210
Tocqueville Alexis de, pisarz polityczny 110, 134-137, 254
Toennies Ferdynand, socjolog 109-110
Tomasz z Akwinu, św. 158, 201, 224, 229, 232, 237-238
Tukidydes, historyk grecki 138

U

Ulfilas, misjonarz Gotów 57
Ulpian, prawnik rzymski 199
Urban II, papież 207

V

Vasco da Gama, żeglarz 231
Voegelin Eric, historyk idei 87

W

Waldo Piotr, kupiec, heretyk 86, 124
Walentynian I (Flawiusz), ces. rzymski 43
Warron (Marek Terencjusz; *Reatinus*), rzymski pisarz 76
Weber Max, socjolog 94, 129-131, 142, 144, 159, 174, 180-181, 253
Wergiliusz (Publiusz Maro), rzymski poeta 36, 59
Wesley Jon, twórca metodyzmu 120, 131
Whitehead Alfred North, filoz. 214, 217
Wilhelm Zdobywca, władca Anglii 206
Wycliffe Jon, teolog, heretyk 65
Wiktor I, biskup Rzymu 49
Wojciech, św. 95
Wolter 88, 235, 246

Z

Zosimos, historyk rzymski 159

Zozym, papież 53

Zulehner Paul, teolog 90

Zwingli Huldreich, reformator 120

Zygmunt Luksemburczyk (dyn. luksemburska), ces. 65